

ملاحظات و چالش‌های نامگذاری فرزندان

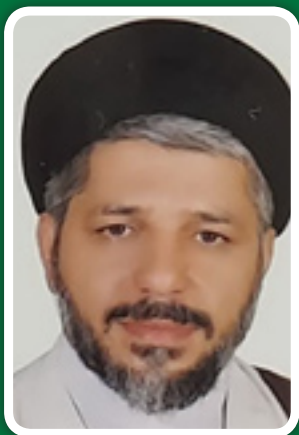
راستی اسم بچه‌شون چی بود؟!

حسین گل محمدی

خب دختر خانم عزیز! اسم به این زیبایی و لطافت برایت انتخاب کرده‌اند، کلی هم در این سال‌های کودکی و نوجوانی برایت جشن تولد گرفته‌اند و روی کیک تولدت نوشته‌اند: مریم جان تولدت مبارک! با همین نام مدرسه و دانشگاه و باشگاه ثبت‌نام کرده‌ای و خیلی‌ها گفته‌اند چه اسم بامسمی و مقدس و معطری! حالا چه اتفاقی برایت افتاده که در عنفوان جوانی، همه جا خودت را ماری معرفی می‌کنی و به همه دوست و آشنا هم به زور القای کنی که ماری هستی، نه مریم! تازه از پدر و مادرت هم به خاطر آن نامگذاری قشنگ شاکی هستی و با خودت عهد کرده‌ای وقتی از دواج کردی، اسم بچه‌ات را از کره مریم سفارش بدهی بیاورند

و برای اولین بار در زمین رونمایی کنی تا همگان بدانند که این نام مریمی، فقط و فقط برند نورسیده شماسات! خدایا! مریم مادر بزرگم همیشه سفارش می‌کرد اسمی را روی بچه بگذارید که با معنا و ساده و خوش آهنگ باشد تا راحت به زبان بیاید، نصف و نیمه ادا نشود، توی مدرسه بچه‌ها دست نگیرند و با آن شعر نبافند و بچه سرافکنده نشود. با این نگاه و سفارش مادر بزرگم، من شدم حسین، دو برادر هم شدند علی و محمد،

سه خواهرم هم زهرا، صدیقه و زینب... حالا بماند که بعداً نوه‌ها با اسم هانیه و عاطفه و ملیکا، مجید و حمید و سعید ردیف شدند، ولی خداییش سفارش آن خدایا! مریم همچنان با پر جاست و اسم نورسیده‌ها با معنا و ساده و خوش آهنگ است. اما این روزها وقتی بابت تبریک نورسیده‌ها به منزل دوست و آشنایی می‌رویم، وقتی می‌پرسیم به سلامتی اسم بچه را چه گذاشته‌اید، نامی غریب می‌شنویم که البته والدین گرامی یک ساعتی وقت می‌گذارند و با افتخار از پیشینه تاریخی، جغرافیایی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و حتی علمی اسمی که برای فرزند خود انتخاب کرده‌اند، توضیح می‌دهند. با وجود این هنگام خروج از منزل تازه والدین، چند دقیقه بعد از هم می‌پرسیم: «راستی اسم بچه‌شون چی بود؟!...»

مدیر حوزه علمیه امام صادق (ع):

والدین در انتخاب اسم فرزند فقط خودشان را در نظر بگیرند

گندم زمانی

حجت‌الاسلام سیدمحمدعابدین زاده، کارشناس مذهبی و مدیر حوزه علمیه امام صادق (ع) در گفت‌وگو با «جوان» به زوایای مختلف انتخاب نام نیکو برای فرزندان پرداخته است. وی به والدین توصیه کرد در انتخاب اسم صرفاً علاقه و سلیقه خودشان را در نظر بگیرند، بلکه ملاحظات سنی فرزند را در دوره‌های مختلف در نظر بگیرند و ابعاد اجتماعی نامگذاری را هم بسنجند. در ادامه این گفت‌وگو را می‌خوانید.

اهمیت انتخاب نام نیکو برای فرزند در چیست؟

اسلام دین واقع‌گرایانه است و بر اساس امور وهمی و خیالی برای موضوعات ارزش قائل نیست. اسلام برای هر چیزی که در مسیر کمال و سعادت انسان‌ها تأثیر گذار باشد، ارزش قائل است. اهمیت اسلام و ارزشگذاری روی موضوعات حاکی از آن است که تأثیر زیادی در مسیر رشد و تکامل انسان دارد و نامگذاری نیز یکی از همین موارد است. البته باید دید این تأثیر در چه حوزه‌ها و حیطه‌هایی است. نامگذاری در خود فرد، در پدر و مادر، خانواده و اطرافیان و هر کس که با فرد در تماس است، اثر دارد. علت اینکه برخی اولیا دقت لازم را به خرج نمی‌دهند این است که موضوع را صرفاً یک بحث شخصی و فردی تلقی می‌کنند و حتی گاهی منافع و مصالح خود فرزند را در انتخاب اسم لحاظ نمی‌کنند. این خیلی تنگ‌نظرانه است که پدر و مادر در نامگذاری فرزند صرفاً خود را ببینند. نام و اسم تأید یا فرستادن، در حالی که برخی اسمی تنها در بعضی دوره‌ها قشنگ و در برخی دیگر از دوره‌ها سبک است و ایجاد اثر جاری می‌کند. دقت در تأثیر نام و نامگذاری حرف اول را می‌زند و باید بررسی کرد نامی که برای بچه انتخاب می‌شود در دوره‌های مختلف سنی و در فضاهای مختلف خانوادگی و جامعه مقبولیت لازم را دارد یا خیر!

در روایات حتی اثرگذاری صدا کردن اسمی هم آمده است چنانچه برخی اسمی رزق و روزی را زیاد می‌کند و برخی دیگر از اسمی، گذرگاه شیطان است. در واقع اسم روی همه چیز اثر دارد. از فرد گرفته تا جامعه و اطرافیان که از یک اسم الگو برداری می‌کنند.

به نظر شما چه عواملی موجب گرایش به اسامی غیر متعارف در سال‌های اخیر شده است؟

اسم فرهنگ‌سازی می‌کند. فراوانی یک اسم در هر کشور و در هر سالی نشان دهنده گرایش‌های جمعی است. به طور قطع وضعیت فعلی جامعه درگیر تهاجم فرهنگی است و دشمن می‌داند نامگذاری چه میزان بر فرهنگ ملت اثر دارد. لذا از طریق رسانه‌هایش روی این موضوع کار می‌کند. برای پیاده‌سازی و اثرگذاری بر این فرهنگ هم مرحله دارند. ابتدا امت اسلام را از پیشینه اسلامی دور یا قهرمانان اسلامی را کم‌رنگ می‌کنند، پس از این اصحاب اهل بیت (ع) را به حاشیه می‌برند یا حتی ملت را از پیشینه ملی دور می‌کنند. در بعضی از تهاجم فرهنگی تنها دین مورد تهاجم نیست و حتی باورهای ملی تحت‌الشعاع قرار می‌گیرد.

نام نیکویی که اسلام بر آن تأکید دارد به چه معنی است؟

مسئله واقعیتهایی که باید در نظر گرفت بحث تنوع‌طلبی انسان است. اسلام بر اساس فطرت بر این امر صحنه گذاشته است و به صورت مطلق با این موضوع مواجه نمی‌شود. موقعیت‌های زمانی و مکانی را باید در این موضوع لحاظ کرد. مجموعه‌ای از ویژگی‌ها و آموزه‌ها در اسلام به ما می‌فهماند که باید اسامی‌ای را انتخاب کنیم که ارزش‌ها را در فرد و خانواده مطرح و ترویج کند. ارزش‌ها اولویت‌هایی دارد که شامل ارزش‌های دینی و ملی می‌شود و حتی ممکن است ارزش‌هایی در یک عصر و زمان مطرح شود و منعی در آن وجود نداشته باشد اما به مرور دستخوش تغییر شود. در نامگذاری، هر چه ارزش‌ها مانع‌تر و ریشه‌ای‌تر باشد، اسلام هم اصرار بیشتری روی آن دارد. از مجموع این دو یعنی ارزش‌ها و جنبه‌های انسانی مثل تنوع‌طلبی و زیبایی‌پسندی اسم‌هایی بیرون می‌آید که بر قلوب هم تأثیر دارد. البته که باید ذوق و سلیقه پدر و مادر هم لحاظ شود اما به هر حال باید ارزش‌ها را در برگیرد. ارزش‌های دینی و ملی ماندگار تا همیشه مورد پسند است. تصور کنید در ملتی اسمی نشانه شجاعت و اصالت باشد مثل رستم یا پوریا که ما را یاد ویژگی‌های آن فرد می‌اندازد. اگر این اسمی مورد ذوق و رغبت خانواده باشد، خیلی هم خوب است. گمان اینکه نمونه اینها را در انتخاب اسمی اهل بیت (ع) برای فرزندان مان داریم. بی‌تردید اسم نیکو منحصر به اسامی مذهبی شناخته شده نیست، اما این تنوع را در نامگذاری اسامی اهل بیت (ع) برای فرزندان می‌بینیم. آیا نام است که افراد را منحصر به فرد می‌کند یا این شخصیت درونی است که به افراد بها می‌دهد؟

در انسان‌های بزرگ مسلمان این شخصیت است که به اسم ارزش می‌دهد ولی وقتی که اسمی با شخصیت بزرگ و ارزش‌ها گره خورد و عجزین شد، برای سایرین نیز چنین بستری را فراهم می‌کند.

پس چرا معتقدیم نام‌ها در شخصیت و زندگی فرد تأثیر گذاری دارد؟

اسم به هر حال اثرگذار است. ما اسامی نیکویی داریم که روی اشخاص اثر گذاشته است و برعکس افرادی را داریم که ضد آن مسیر رفته‌اند. با توجه به تأثیر ناخودآگاه دوره‌های سنی روی افراد که مؤثر است، اسم نیز نقش بستر سازی را دارد. به خصوص در دوره‌های ابتدایی یا دهه اول زندگی هر فرد. کودک با اسم خود انس می‌گیرد. حقیقتاً این اسمی هستند که به انسان جهت و انرژی می‌دهند و بستر سازی می‌کنند. یکسری موارد در انتخاب اسم جزئی بوده، مثلاً آهنگ اسم، تلفظ و جنبش اسم و تشخیص آن توسط افراد، مدل نگارش و طولانی یا دشوار بودن آن مؤثر است اما تأثیرات در چه دوره دم دارد. والدین دقت کنند همانطور که در روایات آمده است، در انتخاب اسم صرفاً علاقه و سلیقه خودشان را در نظر نگیرند، بلکه ملاحظات سنی فرزند را در دوره‌های مختلف در نظر بگیرند و ابعاد اجتماعی نامگذاری را هم بسنجند.

اسامی بزرگ و نیکو همراه با عمل صالح در قیامت باعث سربلندی افراد می‌شود و در روایات داریم اگر اسم فرزند را محمد یا فاطمه گذاشتید، چگونه با او رفتار کنید! یعنی ناخوابه اسم در زمینه رفتار والدین اثر گذار است. یکی از مصادیق در این زمینه سخنی است که سیدالشهدا (ع) لحظات آخر به حر می‌گوید: «تو حر و آزادهای همان گونه که مادرت بر تو نام نهاد، تو در دنیا و آخرت حر و آزادهای.»

یعنی در اینجا نام انتخابی حر توسط مادر مؤثر در آزادگی وی بوده است. مجموع موارد مطرح شده نشان می‌دهد انتخاب اسم یک فرصت استثنایی است که فرهنگ جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد و در تکامل افراد مؤثر است.

تاریخ را شخم می‌زنند تا یک اسم غیر تکراری کشف کنند

جستجوی فر مانده نیروی دریایی هخامنشی در فهرست ثبت احوال!

و شجاع می‌پرسم مگر کیست؟ می‌گوید: یکی از فرماندهان نیروی دریایی در زمان هخامنشی.

سکوت می‌کنم و بزرگسالی این کودک را تصور می‌کنم. وقتی برای خودش خانمی شده و می‌خواهند او را رسمی یا مؤدبانه مورد خطاب قرار دهند. باید بانو را اول اسمش بگذارند یا آخر نام خطاب کنند؟

شاید شما هم در زندگی‌تان دغدغه انتخاب اسم برای فرزندان را تجربه کرده‌اید. اینکه مادر اسم تعیین کند، بچه‌ها را از زاده یا پدر چون قرار است ادامه‌دهنده نسلش باشد یا مادر بزرگ می‌خواهد طبق ندی که کرده، یک اسم قدیمی یا مذهبی بگذارد. یکی نامی را می‌پسندد، ولی چند سیلابی است

مرضیه بامیری

می‌پرسم چه اسمی برای کودک‌تان انتخاب کرده‌اید؟ در چشم‌هایم زل می‌زند و می‌گوید می‌خواهم سسور بپاز بماند. می‌گویم شبیه اسم خودت است یا اسم همسرت؟ باز طفره می‌رود.

می‌گویم لاقبل بگو اسمش ایرانی است یا لاتین یا ترکی. این بار با غرور می‌گوید البته که نام ایرانی، ولی من هر طور شده از زیر زبانت می‌کنم و متوجه نام انتخابی این زوج می‌شوم. تلفظ نامش دشوار است و مطمئنم اگر مادر بزرگ و پدر بزرگش بخوانند یاد بگیرند، باید چند باری در سکوت تکرار کنند. می‌گویم نامش زیباست ولی سخت نیست؟ می‌گوید برایم مهم است شخصیتش شبیه ملکه آرمیس شود، یک زن قوی

انتخاب نام خاص، کسی را خاص نمی‌کند

اون «بچه جدید» حالش چطوره؟!

خانجون من ۹۰ ساله را در کرده و به قول قدیمی‌ها یک دور تسبیح نوه و نتیجه و نبیره دارم، اما تقریباً جز اسم بچه‌ها و نوه‌ها بقیه اسمی را نمی‌دانم. نوشتم نمی‌داند اما به نظر می‌رسد می‌داند اما نمی‌تواند ادا کند یا حتی شاید ترجیح می‌دهد ادا نکند! یعنی خانجون اسامی‌ای مثل تارا، ساتیا، سستیلا، سلاله، مانلی، مانیکا، بارانا، مهرسا، سام، آراکو، آرشا و روشا را می‌داند اما نمی‌تواند در خاطر بسپارد و آن را صدا کند یا شاید... خانجون حتی اسمی ساده چون ملیکا، کیمیا، حسنا، آرین، غزل و ترانه را هم فراموش می‌کند. از جایی که بعد اسامی بچه‌ها برای خانجون چنین تلفظی دارد: دختر فلانی، پسر دوم فلانی... و بعضاً خانجون حتی اسم نوه‌ها را هم فراموش می‌کند و می‌گوید نوه فاطمه، نوه علی یا زمان احوالپرسی می‌گوید «این بچه جدید حالش چطوره؟!». خانجون می‌داند که «سلاله» نتیجه اوست اما نسبت او را با نسبت فرزند خود می‌سنجد و صدا می‌کند، چون خانجون این اسمی را فراموش می‌کند اما برعکس اسم نوه خاله‌ام را که فاطمه است به خاطر دارد یا می‌داند اسم نوه دایی‌ام ریحانه

از جایی که بعد اسامی بچه‌ها برای خانجون چنین تلفظی دارد: دختر فلانی، پسر دوم فلانی... و بعضاً خانجون حتی اسم نوه‌ها را هم فراموش می‌کند و می‌گوید نوه فاطمه، نوه علی یا زمان احوالپرسی می‌گوید «این بچه جدید حالش چطوره?!».